

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano Eivsdem Societatis olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis. Disputationes
Scholasticæ De Incarnatione Dominica**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1653

2. Quis sit terminus Incarnationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81011)

Hoc tamen argumentum non videtur efficax quia materia, & forma referuntur non solum relatione rationis, sed realiter inuicem ut vnitas, ut fateretur ipse Suarez *columna sequenti*, §. sed hac omnia, & tamen fundamentum est vnum, & idem in vtroque extremo, scilicet vnica vnio, quia iuxta veriorum sententiam vnitas vtraque pars; ergo similiter, licet vtraque natura connectatur in eadem substantia diuina, adhuc poterunt referri realiter inuicem, quia reuera vna est realiter vnitas alteri media substantia: conceptus autem vnitas est relatiuus, cum debeat esse vnitas alteri, & non sibi.

Nec obstat exemplum duorum hominum habentium eandem albedinem; tunc enim non interuenit relatio similitudinis, quia non sunt realiter similes, sed idem in ratione albedinis, eo quod non habeant similem colorem, sed eundem; atque ideo non mirum, si non detur relatio realis similitudinis. Sic etiam in hac materia fatemur, non dari relationem realem similitudinis inter vtramque naturam in ratione substantis. nam substantia non est similis, sed eadem in vtraque. Aliud verò est de relatione vniti; ad hanc enim non requiritur, quod sint similes in vnione, sed quod sint realiter vnitas: potest autem esse realiter vnitas alteri, licet non sit simile realiter alteri in vnione, & quidem eo ipso, quod sit realiter vnitas, videtur referri realiter, quia ille est conceptus realis relatiuus, (ut dixi) cum non possit esse nisi ad alterum, ut ex terminis constat.

Aliunde ergo ex principiis positis dicendum videtur, illam relationem vniti non esse predicamentalem inter naturas, quia licet realiter coniungantur media substantia Verbi: illa tamen relatio non est aliud, quam ipsa vnio, quæ non est relatio predicamentalis, sed transcendentalis, ut proxime diximus. Si verò loquamur de alia relatione, seu denominatione vltiori, qua illæ naturæ referantur ad inuicem, non quidem præcisè ut vnitas, sed etiam ut coexistentes formaliter suo extremo vnito, illa poterit dici relatio predicamentalis, cum proveniat partialiter formaliter ab ipsa actuali existentia termini. Quo etiam modo refertur predicamentally non solum filius ad patrem, sed etiam frater ad suum fratrem in ratione fratris: nam licet in ratione congeniti, seu geniti ab eodem patre, denominetur à generatione sola vtriusque, neque illa sit relatio propriè predicamentalis, quia non videtur exigere existentiam termini: ut frater tamen videtur addere coexistentiam actuale alterius fratris, atque adeo completur per terminum actuale, significat enim coexistere illi, qui genitus est ab eodem parente. Sic ergo hæc due naturæ possunt referri sub ratione coexistentis naturæ sibi vnitas, seu naturæ substantis eadem substantia.

SECTIO II.

Quis sit terminus Incarnationis?

EX dictis colligere iam possumus, quis sit terminus huius actionis. Et quidem duplex est terminus, alter ad quem, alter à quo. Rursus terminus ad quem, alter dicitur terminus totalis, alter terminus formalis. De termino totali ad quem

Card. de Lugo de Incarnat.

huius actionis, non est difficultas, quin sit illud totum compositum resultans per vnionem ex vtraque natura, diuina, & humana, subsistentibus in eodem supposito Verbi, quod compositum appellatur Christus, & intenditur per illam actionem.

De termino formali ad quem dubitatur quis sit. Varij sunt modi dicendi. Primus est, terminum formale esse personalitatem Verbi. nam ille est terminus formalis, qui est forma, vel quasi forma illius compositi, quod de nouo resultat; sed personalitas Verbi est quasi forma personæ illius compositæ ex duabus naturis; nam substantia est forma naturæ substantis. ergo personalitas est terminus formalis. Quod explicari, & confirmari potest ex actione, qua substantia propria producit in humanitate. nam illa actio proculdubio habet pro termino formali non humanitatem, sed substantiam, quæ producit, & communicatur humanitati; ergo actio etiam, qua communicatur substantia Verbi loco propriæ, debet habere pro termino formali, non humanitatem, sed substantiam Verbi.

Secundus dicendi modus est, terminum formalem esse naturam humanam. Hunc tenet Vasquez. cum aliis in præfati diff. 19. c. 2. Fundamentum præcipuū est, quia terminus formalis est ille, qui est forma constitutiva termini totalis; sed terminus totalis directè intentus, per hanc actionem est, quod Deus fiat homo. ergo humanitas, quæ est forma constitutiva Dei hominis in ratione hominis, est terminus formalis Incarnationis.

Tertius modus est, terminum formalem esse vnionem hypostaticam, quæ de nouo producit nam terminus formalis non præsupponitur ad actionem. Verbum autem, & humanitas præsupponuntur ad hanc actionem; ergo vnio sola, quæ non supponitur, est terminus formalis: humanitas autem magis est subiectum, quam terminus huius actionis. Hanc sententiam amplectitur Suarez. diff. 8. sect. 3. licet iuxta diuersas acceptiones concedat, posse etiam personalitatem Verbi, & humanitatem appellari terminum formalem.

Pro resolutione statuendum est, quid intelligamus nomine termini formalis; nā in questione de nomine, qualis est hæc, tota probatio fumen- da est ex nominis significatione. Et in primis illa significatio, quam statuit P. Vasquez, si vniuersaliter accipiat, non videtur omnino vera. Aliquando enim appellare solemus terminum formalem id, quod proculdubio non est forma compositi, quod resultat. Exemplum est in conuersione Eucharistica, seu transubstantiatione, in qua terminus totalis à quo est panis cum suis accidentibus; terminus totalis ad quem est Corpus Christi sub speciebus panis: terminus verò formalis à quo est substantia panis, quæ definit, & terminus formalis ad quem, est Corpus Christi, quod ponitur de nouo sub speciebus: & tamen nemo dicit, Corpus Christi esse formā, vel quasi formam illius compositi, quod de nouo fit ex ipso, & ex speciebus panis, imò, si ita loqui licet, magis se habet per modū materiæ; accidentia verò per modum formæ, cum Corpus Christi succedat loco substantiæ panis, quæ erat materia, & subiectum in composito ex pane, & accidentibus: nemo autem dixit, terminum formalem transubstantiationis esse species panis: ergo hoc nomen non cōpetit semper ei, quæ est forma illius compositi, quod

de

de nouo resultat. Similiter, si fieret conuersio aliqua, qua eadem anima perderet vnum corpus, & acquireret aliud, non diceretur terminus formalis illius conuersionis anima, sed potius subiectum, vel quasi subiectum mutationis, quæ mutatio appellari posset transformatio, & per consequens terminus formalis *a quo, & ad quem* esset corpus, quod relinquitur, & quod assumitur; sicut enim terminus formalis transfigurationis est figura, & transformationis est forma, & transsubstantiationis est substantia; sic terminus formalis transformatiois esset corpus, licet anima esset forma constitutiva illius compositi, quod resultaret ex nouo corpore, & ipsa anima.

18
Solutio authoris.

Aliter ergo dicendum est, nomine termini formalis intelligi illud, cui proprie, & immediate applicatur vt termino mutatio, de qua loquimur, & ratione cuius reliqua denominantur ab illa mutatione. Appellamus enim terminum formalem ad differentiam termini totalis, cui denominatione, & minus proprie conueniunt eiusmodi prædicata. Sic dicimus colorem esse, quod formaliter attingitur, & terminum formalem visionis; parietem verò coloratum, esse terminum totalem, & denominatione, quia denominatur visus propter colorem, qui formalissimè videtur. Sic ergo in actione, & mutatione appellamus terminum formalem, illum, qui attingitur, & denominatur immediate, vt terminus à tali actione, vel mutatione, & ratione cuius illa denominatio extenditur ad terminum totalem. Forma enim est, quæ dat esse rei; idè terminus formalis dicitur, qui transfundit, & communicat talem denominationem toti composito; & hac ratione quasi format, & ornat illud. Ad hoc autem non attendimus, an illud sit etiam forma realis ipsius compositi. Sicut è contra ex parte principij solemus etiam distinguere principium totale actionis, & principium formale, in quo non significamus principium formale esse formam realem principij totalis, sed esse id cui immediate competit illa denominatio agendi, & ratione cuius extenditur ad principium totale. Sic dicimus in composito physico materiam primam esse principium formale recipiendi accidentia, compositum verò esse principium totale, non quòd materia sit forma compositi, sed quia est id cui immediate competit denominatio recipientis, & à qua extenditur illa denominatio ad totum compositum. Sic ergo ex parte termini distinguimus eodem modo terminum totalem, & formalem, per quem non intelligimus formam termini totalis, sed id, cui immediate competit denominatio termini; vt diximus.

19
Declaratur exemplis.

Exemplis res hæc clarior fiet: hinc enim oritur, quòd eidem actioni diuersis nominibus explicatè assignare solemus diuersos terminos formales, quia nimirum tribuit sub diuersis nominibus varias denominationes, quæ non eisdè subiecto conueniunt, sed diuersis, v.g. resurrectio hominis, si appelletur nomine *actionis*, seu productionis, dicitur habere pro termino formali vnionem corporis cum anima, quia illa vnio est, quæ immediate attingitur per actionem, & immediate producit, & ratione cuius dicitur produci totum compositum. Si verò eadem actio significetur nomine *introductionis*, dicimus, terminum formalem esse animam, quæ immediate introducit. Si verò significetur nomine *generationis*,

dicimus habere duos terminos formales, nam generatio explicat vtamque rationem, scilicet productionem, & introductionem, seu communicationem; ideo dicimus, habere pro termino formali productum vnionem, pro termino autem formali communicato animam. Sic enim processionis diuinæ sub nomine *productionis* dicuntur habere pro termino formali personam personæ productæ. Sub nomine autem *communicationis* habere pro termino formali essentiam, vel intellectum, aut voluntatem communicatam; sub nomine denique *processionis*, quia explicat vtamque rationem, dicimus, habere duos terminos formales, vnum formalem productum, personam personæ; alteram formalem communicantem, intellectum scilicet, vel voluntatem.

Dixi tamen, terminum formalem appellari illud, cui proprie & immediate applicatur, vt termino mutationis; non enim requiritur, quòd termino formali applicetur mutatio eo nomine, quo significatur, v.g. eadè resurrectio hominis significata nomine animationis, habet pro termino formali animam, licet non dicamus animam esse, quæ proprie, & immediate animatur. nam per illum modum dicendi non applicaretur animatio animæ vt termino, sed vt subiecto, quòd animatur, animatio enim idem est, ac anima communicatio, in qua id, cui anima communicatur, significatur, vt subiectum, anima verò significatur vt terminus, qui immediate, & proprie communicatur; & idè anima dicitur terminus formalis animationis; seu communicationis animæ, quia ipsa est, cui vt termino immediate & proprie conuenit illa denominatio.

Eodem modo in conuersione Eucharistica dicimus, terminum formalem productionis, seu actionis esse vnionem, vel quasi vnionem Corporis Christi cum speciebus panis, quia illa vnio est, quæ de nouo producit, & ratione cuius dicitur produci illud nouum compositum, quòd est terminus totalis. Loquendo tamen de illa actione sub nomine conuersionis dicimus terminum formalem conuersionis esse Corpus Christi, quia licet Corpus Christi non denominetur conuersum, illi tamen vt termino applicatur immediate denominatio conuersionis, nam conuersio non significat vt terminum *ad quem* id, quòd conuertitur, sed potius quasi subiectum conuersionis; vt terminum verò *ad quem* significat id, in quòd fit conuersio, seu in quòd terminatur illa mutatio, quòd quidem proprie, & immediate est Corpus Christi, & ratione illius extenditur ea denominatio ad totum compositum succedens, quòd est terminus totalis.

Hinc possumus iam prædictam regulam ad nostrum propositum applicare, & inueniemus, actionem hanc sub diuersis nominibus diuersos terminos formales fortiri: nam sub nomine *productionis* habet pro termino formali vnionem hypostaticam, vt bene docebat P. Suarez; quia vnio sola est, quæ per hanc actionem producit, & ratione cuius dicitur produci totum illud compositum de nouo resultans. Sub nomine autem *assumptionis* habet pro termino formali naturam humanam, quæ sola immediate, & proprie assumitur; & idem est de nomine *Incarnationis*, quia Incarnatio non significat vt terminum id, quòd incarnatur, sed potius carnem, sicut dicebamus de

de nomine *communicationis*, est enim Incarnatio carnis assumptio, atque adeo habet pro termino formali carnem, seu naturam humanam, quæ per figuram synecdochem per carnem significatur. quod idem dicendum est de nomine *humanationis*, sub quo habet etiam pro termino formali humanitatem propter eandem rationem. Si denique consideremus hanc actionem, prout per illam personalitas diuina communicatur humanitati, & appellaremus illam *impersonationem*, seu communicationem hypostasis: possemus tunc sub hac consideratione, & appellatione assignare illi personalitatem Verbi pro termino formali *ad quem*. Non quidem in eo solum sensu, in quo fortasse loquutus est Caietanus in *presenti* art. 8. *ad secundam autem*, qui, vt notauit P. Vasquez *ubi supra* num. 13. solum dixit personam Verbi esse terminum, ad quem fit assumptio, quia Verbum assumpsit humanitatem ad suam personam: sed nunc loquimur in alio sensu philosophico de termino formali *ad quem*, scilicet de illo, quod formaliter dicitur communicari per talem actionem, & in hoc sensu dici potest persona Verbi terminus formalis huius actionis, quatenus hæc actio est impersonatio, seu communicatio hypostasis: quia tamen frequentius hæc actio solet nomine *Incarnationis*, vel *assumptionis* appellari, sub quibus nominibus diximus assignari ei pro termino formali humanitatem: ideo communiter debemus dicere terminum formalem *ad quem* Incarnationis esse naturam humanam, quia hæc est quæ proprie communicatur per communicationem humanitatis, quod significat Incarnationem.

Dices, si non amplectimur regulam illam P. Vasquez, quod terminus formalis sit forma illius cõpositi, quod de nouo resultat; ergo in resurrectione hominis nõ est cur magis dicamus, terminum formalem illius actionis esse animam, quam materiam. Vtraque enim præexistit, & sicut anima communicatur corpori, sic corpus communicatur anime; ergo communicatio illa tam formaliter terminatur ad materiam, quam ad formam.

Respondet actionem illam, si loquamur de ipsa, nomine *productionis*, habere (vt dixi) pro termino formali vnionem, quæ sola producit; si verò loquamur de ipsa, nomine *introductionis*, habere pro termino formali animam, quæ sola introducit, nam materia non dicitur introducta in animam, sed e contra anima sola in corpus, eo quod recipiatur in materia, tanquam in subiecto non sustentante, sed recipiente animam loco alterius forme, quam prius habebat illa materia, & quæ expellitur vt introducat anima.

Similiter, si loquamur sub nomine *generationis humane*, videtur habere pro termino formali non materiam, sed animam, quia hoc nomen impositum fuit ad significandam generationem naturalem, in qua præsupponitur materia sola, & ideo generans non dicitur communicare corpus anime, sed animam corpori, atque adeo generatio videtur sonare communicationem anime; sub quo nomine sola anima est terminus formalis communicatus; vnio verò est terminus formalis productus, quam productionem, vt diximus, videtur etiam inuoluere nomen *generationis*. Denique sub nomine *resurrectionis*, vel *resuscitationis*, videtur etiam importare animam, tanquam terminum formalem, quia resuscitare

Card. de Lugo de Incarnat.

idem est, ac reuiuificare: reuiuificatio autem est vitæ communicatio, cuius formalis terminus proculdubio est vita, seu anima, quæ est vita formalis totius hominis. Si autem de actione illa loqueremur sub alio nomine, v. g. reincorporationis, vel alio simili, tunc corpus significaretur tanquam terminus formalis illius actionis, quia actio nominaretur communicatio corporis: corpus autem est, quod immediatè communicatur anime per actionem communicatiuam corporis, vt constat. Quo etiam modo loqui possumus de actione illa, qua substantia vnitur accidentibus, nam si accidentia conseruarentur separata ab omni substantia, & substantia etiam separata ab accidentibus, & postea reunirentur, actio illa posset appellari calefactio, v. g. aut dealbatio substantiæ, & vt sic haberet pro termino formali calorem, aut albedinem, posset etiam appellari resubstantiatio accidentium, quatenus daretur illis de nouo substantia, quæ illis substaret; & vt sic diceremus, terminum formalem esse ipsam substantiam, quæ iterum communicatur accidentibus, sicut de sacro actio Eucharistica significata nomine transubstantiationis dicitur habere pro termino formali substantiam corporis Christi, vt supra dictum est.

Sequitur vt dicamus de termino *à quo*, de quo alij dicunt esse naturam humanam. Ita Caietanus in *presenti* quæst. 1. art. 8. cui videtur fauere S. Thomas *ibi*, non quidem dum in corpore articuli dicit, humanitatem significari vt in termino *assumptionis*, ibi enim loquitur de termino *ad quem*, quatenus humanitas, licet ipsa non sit terminus *ad quem*, sit assumptio; intelligitur tamen in termino *ad quem*, hoc est, in persona Verbi, ad quam assumitur, & ad quam intelligitur adducta, per hoc (inquit) quod dicitur homo, scilicet quatenus filius Dei assumens naturam humanam, & qui est terminus *ad quem*, dicitur iam homo; non ergo fauet S. Thom. in iis verbis huic sententiæ, sed in alijs paulò inferius, dum ait, *ideo assumptio determinat terminum à quo*, & *ad quem*: dicitur enim *assumptio*, quæ ab alio ad se sumptio. Vbi cum per illud *ad se* explicet terminum *ad quem*, nempe personam Verbi, ad quam assumitur natura humana, restat, vt per illud *ab alio*, explicet terminum *à quo*, qui non potest esse, nisi humanitas, cum non reperiatur aliquid aliud.

Alij dicunt, terminum *à quo* esse substantiam creatam, non quæ præcessit, sed quæ fuisset, nisi assumeretur humanitas: nam terminus *à quo*, non debet manere cum termino *ad quem*: humanitas autem manet; ergo debet intelligi de aliquo alio præter humanitatem, quod non potest esse, nisi personalitas propria, quæ impossibilis est cum personalitate Verbi.

Alij dicunt, terminum *à quo* fuisse priuationem substantiæ diuinæ in humanitate, siue carentiam humanitatis in Verbo, quam explicat Vasquez per hoc quod est, Deum non esse hominem, quod opponitur immediatè cum hoc quod est, Verbum esse hominem, qui erat terminus ad quem huius actionis.

Quæstio hæc est de nomine, in qua breuiter dico in primis, sicut terminus *ad quem* assumptio, nis dupliciter vsurpatur, scilicet pro termino qui assumitur, qui est humanitas vel pro illo, ad quod assumitur, quod est Verbum; sic terminum *à quo* assum

23
Terminus à quo, quid? Caietan.

Vasquez

24
Pronunciatio aniborh.

Q 2

S. Thom.

Vasquez.
Assumptionis
etymol.

assumptionis dupliciter usurpari, scilicet pro illo, a quo receditur per assumptionem, vel pro illo, ex quo sit assumptio. S. Thom. verò in illo *arr. 8.* loquitur de termino *a quo*, & *ad quem*, in secundo sensu, scilicet de illo ex quo, & ad quem sit assumptio. In quo sensu dicitur terminum *ad quem* esse personam Verbi, ad quam assumitur humanitas, & terminum *a quo* indicat esse eandem humanitatem, de qua sumitur, ut fatetur Vasq. *dicta diss. 19. n. 37.* Adducitur quippe à S. Thom. illa etymologia, quod *assumptio est, quasi ab alio ad se sumptio*, quæ licet fortasse non sit iuxta rigorem Latini sermonis, iuxta quem non videtur requiri quod assumatur ab alio, vel ex alio; nam dicitur frequenter homo assumere artes, assumere mores, &c. potest tamen intelligi, ita ut illud, *ab alio* solum significet materiam, quæ assumitur, quæ debet esse distincta ab assumente, & ideo potest dici aliud respectu illius, ad quem assumitur. Nec enim explicatur bene, si per illud aliud intelligas negationem, vel priuationem præcedentem, aut subsistentiam propriam, quæ fuisset, si non assumpta esset natura; quia hæc omnia non sunt proprie aliud; cum negatio non sit proprie ens, neque etiam subsistentia, quæ nunquam fuit, est aliud, sed fuisset aliud: quare sicut hæc non sunt proprie aliud, ita hæc assumptio non videtur proprie esse assumptio, sed minus proprie, cum non competeret ei proprie definitio assumptionis.

25

Si verò loquamur de termino *a quo* in primo sensu, tunc distinguendum est, iuxta supradicta, nam vel loquimur de hac actione sub nomine actionis, & productionis, & tunc sicut habet pro termino *ad quem* vnionem, quæ producitur, sic habet pro termino *a quo* negationem eiusdem vnionis. Vel loquimur de illa sub nomine Incarnationis, & tunc sicut habet pro termino *ad quem* carnem, seu humanitatem, sic habet pro termino *a quo* negationem carnis, seu humanitatis assumptæ. Similiter, si loquimur de illa sub nomine assumptionis, sicut habet pro termino *ad quem* humanitatem assumptam, sic habet pro termino *a quo* negationem eiusdem humanitatis assumptæ. Denique si loquamur sub nomine communicationis personalitatis diuinæ, sicut habet pro termino *ad quem* personalitatem Verbi, sic habet pro termino *a quo* negationem eiusdem personalitatis communicatæ: ut ita semper terminus *a quo* cor respondeat, & opponatur termino *ad quem*, tanquam id, a quo receditur directè, ut tendat motus ad terminum *ad quem*; semper tamen terminus *a quo* erit negatio vnionis, quæ per omnes illas voces significatur.

26

Aduertendū,
circa negationem
vnionis,
& assumptionis.
Suarez.

Solum restat aduertendum, negationem illam seu carentiam vnionis, vel humanitatis assumptæ, &c. quam assignamus pro termino *a quo*, non esse negationem; quæ tunc præcedat, vel præintelligatur pro aliquo priori naturæ, vel rationis in eodem instanti, ut tenet P. Suarez, sed quæ præcesserit tempore antecedenti, atque adeo non esse priuationem, sed negationem, quia cum tempore antecedenti non fuerit humanitas, non potuit carentia illa esse in subiecto capaci, qualis debet esse priuatio, & per consequens manebit intra terminos pure negationis, nisi velis illam appellare priuationem, quatenus se tenet ex parte materiæ primæ, quæ tempore antecedenti exi-

stebat cum carentia illius vnionis, & assumptionis. Negatio etiam humanitatis, quæ erat in Verbo toto tempore antecedenti, non potest proprie dici priuatio, quia cum Verbum non sit subiectum humanitatis, nec per ipsam intrinsecè mutetur, non dicitur habere priuationem humanitatis, priuatio enim est carentia in subiecto apto, quod scilicet subiectum per talem formam intrinsecè mutari possit.

Potest negationem, quæ præcedat pro priori naturæ in eodem instanti, non posse esse terminum *a quo* probatur, quia illo instanti non potest verè intelligi aliqua negatio talis vnionis. Aliud enim est, quod pro quodam priori nondum intelligamus vnionem; aliud verò, quod intelligamus negationem vnionis. Primum est verum, quia illa solum est præcisio, abstrahentium autem non est mendacium, nec qui abstrahit, negat formam existere, sed illam non cognoscit. Secundum verò esset falsum, quia non potest pro priori naturæ cognosci existens negatio, quæ negatio verè non est à parte rei, alioquin essent in eodem instanti reali secundum diuersa signa forma, & carentia formæ, quod omnino implicat contradictionem. Cum ergo loquamur de vero termino reali *a quo*, debemus dare veram negationem realem, quæ verè existat à parte rei, qualis non est negatio cognita pro priori naturæ in eodem instanti.

Obicit Suarez, quia si anima Christi ab æterno fuisset assumpta à Verbo, tunc actio haberet eundem terminum *a quo*, quem de facto habuit; non autem haberet tunc negationem tempore præcedentem: ergo fatendum est, terminum *a quo* esse negationem præcedentem ordine naturæ. Confirmat, quia tunc anima diceretur producta ex nihilo, cum esset creata, & tamè non præcessisset nihilum tempore præcedenti; ergo sicut ad creationem sufficit habere pro termino *a quo* negationem priorem naturæ, sic sufficit in hac actione.

Respondeo, in illo casu (dato quod sit possibile) actionem non habituram eundem terminum *a quo*, quem de facto habuit; sicut nec in prima creatione rerum, actio, qua producta fuit forma terræ, vel aquæ, habuit eundem terminum *a quo*, quem habent nunc actiones, quibus terra, vel aqua generatur: tunc enim non præcessit priuatio formæ in materia, quæ priuatio realis, & verà, est vnum ex tribus principiis generationis naturalis ab Aristotele positæ, qui ideo ad omnem generationem assignauit priuationem pro termino *a quo*, seu principio generationis, quia opinatus est, mundum fuisse ab æterno, atque adeo nullam posse assignari generationem, quæ non habuerit pro termino *a quo* priuationem tempore præcedentem.

Ad confirmationem P. Vasquez *dicta diss. 19. num. 49.* dicit rem creatam ab æterno fieri ex nihilo, quia hoc modo loquendi non intelligimus communiter nihilum præcessisse tempore, sed creaturam ex se nihil esse, nisi à Deo creetur.

Facilius possumus respondere, per illum modum loquendi non explicari terminum *a quo*, sed carentiam subiecti; fieri enim ex nihilo, est fieri ex nullo subiecto, quod verè etiam diceretur de re, quæ ab æterno crearetur, cum semper fieret absque concursu illius subiecti.

Dicunt, si aqua crearetur calida, diceretur fieri calida, non quidem ex frigida, benè tamen ex non

An negatio
possit esse ter-
minus a quo.27
Obicit
Suarez.

Dissoluitur.

29
Assumptio
n.

non calida; ergo sufficit, negationem præcedere pro priori naturæ, ut ponatur pro termino à quo.

Respondetur, tunc vel non posse concedi fieri calidam ex non calida, si significetur existentia aquæ non calidæ, seu negatio illa per modum privationis, vel si non admittatur illa loquutio, intelligi in sensu purè negatiuo, id est, fieri calidam ex non calida, scilicet cùm antea non esset aqua calida; quod verum est, quia cùm non est aqua, non est aqua calida.

SECTIO III.

An per vnionem dependeat humanitas à Verbo diuino?

Dubitur, an dependentia humanitatis à Verbo sit ipsamet vnio cum Verbo, an verò aliquis alius modus distinctus ab vnione?

Aliqui affirmant, esse modum distinctum, quos refert, & impugnat Suarez disp. 8. sect. 3. circa finem. Aliqui dicunt, non distingui, prout tenet ipse Suarez ibi. Valquez disp. 18 m. 26. & seqq.

Pro explicatione notandum est primò, dupliciter posse intelligi, quòd natura pendeat à subsistentia. Primò in ordine ad effectum subsistentiæ, scilicet ad hoc, ut natura determinata non admittat vnionem cum alia natura substantiali, sed sitat, & terminetur ibi, qui est proprius effectus subsistentiæ. Secundò potest intelligi natura dependere à subsistentia in ordine ad suum proprium esse, hoc est, non solum ut subsistat, sed etiam, ut sit, quatenus non potest saltem naturaliter esse absque subsistentia aliqua.

Notandum secundò, dependentiam duplicem esse, alteram à priori, alteram à posteriori. A priori dependet effectus à sua causa, à qua verè, & propriè accipit suum esse. Sic etiam dicitur pendere à priori à dispositionibus, quæ licet non influant physicè, & immediatè; mouent tamen, aut determinant causam, ut influat, & ideo necesse est quòd præcedant pro priori naturæ. A posteriori autem dicitur pendere essentia, v. g. à propriis passionibus, quæ ab ipsa dimanant, quæ non est propria dependentia strictè sumpta, sed latè, quatenus non potest essentia existere naturaliter absque eo, quòd dimanent ab ipsa suæ passionibus, & accipit suum esse, si non ab illis, in ordine ad illas, & cum ea necessitate, & alligatione.

His suppositis, dico primò dependentia, qua humanitas pendet à subsistentia Verbi in ordine ad effectum primarium subsistentiæ, non distinguatur ab vnione, qua Verbo vnitur. Probatur, quia secluso quolibet alio modo superaddito, per hoc præcisè, quòd intelligamus subsistentiam vnitam naturæ, intelligimus, naturam subsistentem non potest epim intelligi forma vnita subiecto, quin intelligatur effectus formalis primarius, cùm hic non sit aliud, quàm compositum includens subiectum, & formam vnitam: ergo eo ipso quòd intelligamus subsistentiam vnitam naturæ, intelligitur natura terminata, & sistens ibi, ac per consequens vnio ipsa, per quam subsistentia communicatur naturæ, erit dependentia, seu id, per quod humanitas accipit à subsistentia non quidem suum esse, sed hoc, quod est subsistere & terminari.

Card. de Lugo de Incarnat.

Dixi tamen, vnionem esse dependentiam actua-
lem in ordine ad effectum primarium subsistentiæ; possumus enim considerare dependentiam hanc in ordine etiam ad effectum secundarium subsistentiæ, qui est subsistere, quasi in actu secundo, hoc est, quòd de facto impediatur vnio, & communicatio substantialis cum omni alia natura, aut persona ratione huius subsistentiæ, qua natura terminatur, qui est effectus negatiuus, proueniens ab effectu primario positiuo, qui est subsistere positiuè, & substantialiter, & exigentia quædam illius secundi effectus negatiui. nam ex eo quòd natura terminetur positiuè tali subsistentia, oritur, quòd non communicetur alteri personæ, vel naturæ substantiali: sicut ex eo quòd subiectum sit calidum oritur, quòd expellatur, vel non admittatur frigus, quæ expulsio dici solet effectus formalis secundarius. Et in ordine ad hunc effectum dependentia actualis fortasse non est vnio, vel non est certum quòd sit sola vnio, quia dependentia actualis non potest reperiri absque effectu: potest autem iuxta probabilem sententiam subsistentia Verbi vniri humanitati absque eo, quòd in actu secundo impediatur subsistentia propria, vel alia subsistentia aliena; ergo hoc quod est, naturam accipere à subsistentia Verbi illum effectum secundarium, non est sola vnio in illa sententia, sed aliquid aliud, scilicet Deum moueri à subsistentia Verbi vnita ad non ponendam subsistentiam propriam, nec vnionem cum alia, sicut actualis causalitas, qua calor expellit frigiditatem, nō est sola vnio caloris cum subiecto, (hæc enim potest esse diuinitus, absque eo quòd expellatur frigus) sed est Deum moueri ab inhærente calore ad negandum concursum frigori in eodem subiecto.

Vnde obiter aduerte, dependentiam à subsistentia in ordine ad hunc effectum secundarium esse magis à priori, quàm in ordine ad effectum primarium subsistentiæ positiuè; quia ille primarius non videtur esse in rigore quid consequens subsistentiam vnitam; imò nec subsistentiam, in genere loquendo, cùm enim effectus formalis proueniat formaliter à forma per communicationem ipsius formæ, non est necesse, quòd præcedat forma effectum formalem. Sed subsistentia propria, si est modus naturæ, eo ipso, quod existit, intelligitur pro eodem signo vnita, cùm sit per suam entitatem vnio actualis, & per consequens in eodem signo intelligitur comunicata naturæ, absque vlla posterioritate reali inter formā, & effectum formalem. At verò in ordine ad effectum formalem secundarium intelligitur forma prius natura comunicata subiecto quàm impediatur forma opposita; mediatur enim Deum videre illā formam communicatam, & ex eo moueri ad impediendam formam oppositam, & ad minus carentia alterius subsistentiæ consequitur positionem huius, ideo enim non est alia, quia est hæc, & non è contra, atque ideo licet ille appelletur effectus formalis secundarius, habet tamen se per modum effectus in genere causæ efficientis, & in ordine ad illum dependet natura à subsistentia, tanquam à priori in toto rigore.

Dico secundò, si loquamur de dependentia naturæ à subsistentia in ordine ad suum primarium esse, hæc non est à priori, sed à posteriori, nec in rigore est sola vnio, sed aliquid aliud li-

30

Aduertendum circa dependentiam à subsistentia Verbi.

31

Assertio secundæ, vnde partes contrariæ.

Q 3

cct